

Ecologisch vervolgonderzoek *Groene Akkers te Hedel*

Gemeente Maasdriel

Eindrapport

Ecologisch vervolgonderzoek

Groene Akkers te Hedel

Gemeente Maasdriel

Eindrapport

Rapportnummer: 211x08422

Datum: 12 oktober 2018

Contactpersoon opdrachtgever: Dhr. C. Robbemondt, Van Wanrooij Projectontwikkeling

Projectteam BRO: Wim de Ruiter, Anja Diepen, Marcel Koen,
Martijn van de Schoot

BRO is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus en heeft als doel kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging. Onze werkzaamheden voeren wij dan ook uit volgens de door het NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010). De medewerkers binnen de discipline ecologie voldoen aan de door het Ministerie van EZ genoemde voorwaarden voor ter zake deskundigen op het gebied van ecologisch onderzoek. Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde protocollen en richtlijnen voor onderzoek.

BRO
Hoofdvestiging
Bosscheweg 107
5931 PK Boxtel
T +31 (0) 411 850 400
E info@bro.nl

B | **RO**
Ruimte | om *in* te leven

Inhoudsopgave	pagina
1. INLEIDING	2
1.1 Aanleiding	2
1.2 Doel	2
2. OMSCHRIJVING PLANGEBIED	3
2.1 Ligging plangebied	3
2.2 Huidige en toekomstige situatie plangebied	3
3. WERKWIJZE	6
3.1 Huismussen	6
3.2 Gierzwaluwen	7
3.3 Vleermuizen	8
3.4 Eksternest	10
4. RESULTATEN	11
4.1 Huismussen	11
4.2 Gierzwaluwen	11
4.3 Vleermuizen	11
4.4 Eksternest	12
5. EFFECTENBEOORDELING	13
5.1 Huismussen	13
5.2 Gierzwaluwen	13
5.3 Vleermuizen	13
5.5 Eksternest	13
6. CONCLUSIE	14
7. BRONNEN	16
8. VERKLARENDE WOORDENLIJST	17

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Opdrachtgever is voornemens om in het plangebied, tussen de Uithovensestraat en Middelingenseweg te Hedel een woonwijk te realiseren. Middels een quickscan flora en fauna is geconstateerd dat de aanwezige gebouwen geschikte verblijfplaatsen bevatten voor huismus, gierzwaluw, steenuil, kerkuil en vleermuizen. Daarnaast is een eksternest aangetroffen welke in gebruik kan zijn door een roofvogel met jaarrond beschermd nest. Naar aanleiding hiervan is vervolgonderzoek uitgevoerd naar de betreffende soorten, met uitzondering van de steenuil en de kerkuil omdat wegens veiligheidsredenen niet alle gebouwen inpandig te onderzoeken waren en daarnaast de optimale onderzoeksperiode reeds (grotendeels) verstreken was. Beide soorten zullen vanaf half februari 2019 alsnog worden onderzocht, om te kunnen bepalen in hoeverre het plangebied van belang is voor deze uilensoorten. In dit rapport worden steenuil en kerkuil verder buiten beschouwing gelaten. Deze worden op een later tijdstip in een separate rapportage behandeld. In onderhavige rapportage worden de resultaten van het nader onderzoek van de wel onderzochte soorten behandeld.

1.2 Doel

Dit onderzoek zal antwoord geven op de volgende vragen:

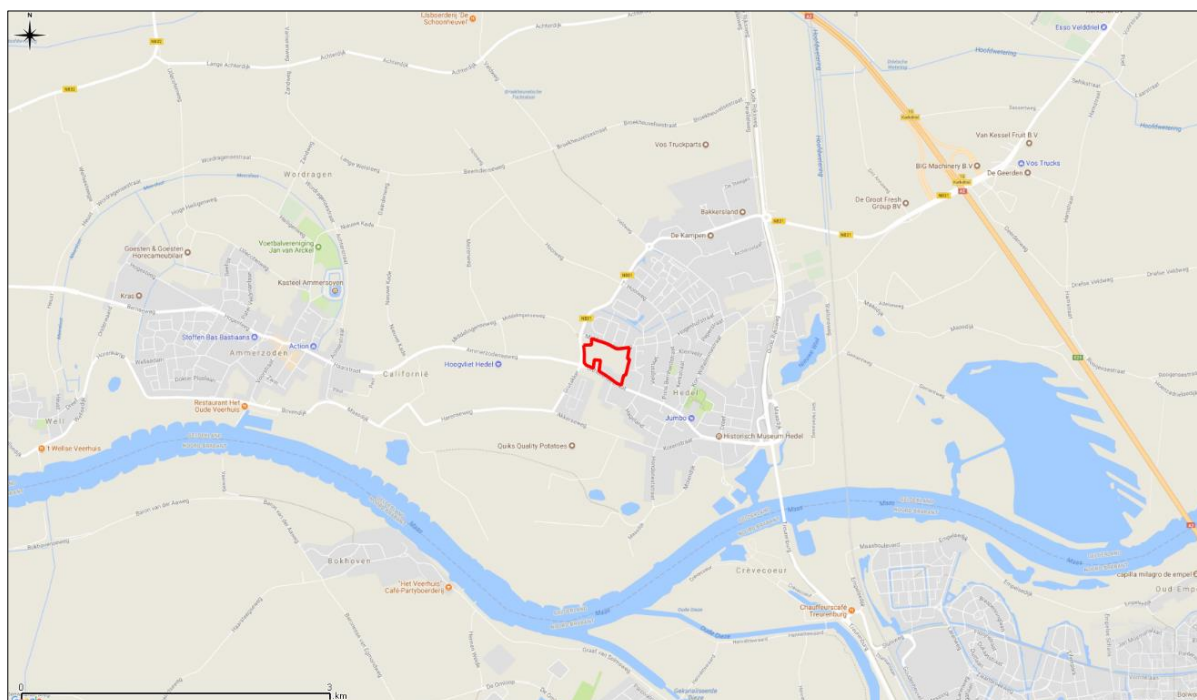
- Zijn er nestplaatsen van de huismus aanwezig in de gebouwen?
- Zijn er nestplaatsen van de gierzwaluw aanwezig in de gebouwen?
- Zo ja, hoeveel nestplaatsen van huismus en gierzwaluw betreft het hier?
- Zijn er verblijfsfuncties van vleermuizen aanwezig in het gebouw?
- Zo ja, welke soort, aantal en verblijffunctie m.b.t. vleermuizen betreft het hier?
- Leidt het nieuwbouwplan tot verlies of verstoring van nest- en/of verblijfplaatsen?
- Leidt het nieuwbouwplan tot overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming en is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk?

Indien bij aanwezigheid van beschermde soorten het treffen van maatregelen noodzakelijk is, omdat de huidige nest/verblijfplaats komt te vervallen/wordt verstoord, dan zullen deze (mede ten behoeve van een mogelijke ontheffingsaanvraag) voldoende moeten worden onderbouwd middels een activiteitenplan. Hierin dient onder andere te worden getoetst of de huidige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is. Daarnaast dienen hierin ook aspecten als doel, noodzaak, wettelijk belang en alternatievenafweging worden behandeld. Het opstellen van een dergelijk activiteitenplan ten behoeve van een eventueel ontheffingstraject, maakt geen deel uit van de huidige opdracht. Indien van toepassing zal hieromtrent een separaat vervolgotraject worden opgestart.

2. OMSCHRIJVING PLANGEBIED

2.1 Ligging plangebied

Het plangebied is gelegen in het westen van Hedel, gemeente Maasdriel. Het ligt circa 1 kilometer ten noorden van de maas en 2,5 kilometer ten westen van de A2. Het plangebied wordt omkaderd door de Uithovensestraat, Baronieweg, Middelingenseweg en Prins Willem Alexanderstraat. In figuur 1 is de topografische ligging van het plangebied weergegeven.

Figuur 1. Topografische kaart ligging van het plangebied (1:25.000)

2.2 Huidige en toekomstige situatie plangebied

Het plangebied bestaat momenteel uit vier leegstaande woningen met hierbij loodsen, stallen en een betonnen mestsilo aan de Uithovensestraat, meerdere akkers en weilanden die achter deze woningen gelegen zijn en een voetbalveldje omkaderd door een bomerrij. De aanwezige gebouwen worden gesloopt en een deel van de bomen wordt gekapt. Op het terrein worden 99 woningen gerealiseerd.

In figuur 2 is een luchtfoto van het huidige plangebied en de directe omgeving weergegeven. In figuur 3 is de beoogde situatie weergegeven. De figuren 4 t/m 9 geven een impressie van de huidige situatie van het plangebied, middels foto's die zijn genomen tijdens de quickscanfase.

Figuur 2. Luchtfoto van het plangebied en de directe omgeving

Figuur 3. Toekomstige situatie plangebied

Figuur 4. Uithovensestraat 50 en 46

Figuur 5. Uithovensestraat 44

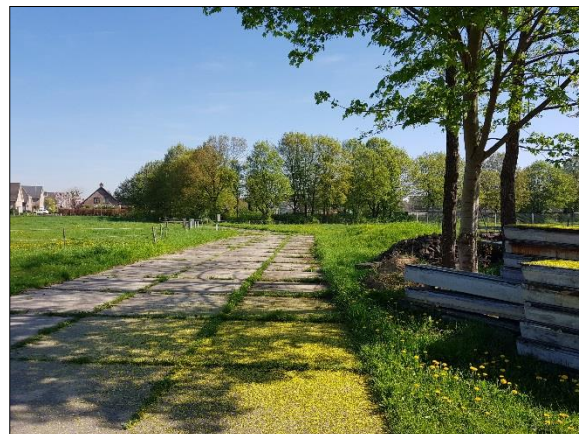
Figuur 6. Uithovensestraat 42

Figuur 7. Weiland achter gebouwen aan Uithovensestraat 50

Figuur 8. Speelveld in noordoosten

Figuur 9. Terrein achter Uithovensestraat 44

3. WERKWIJZE

3.1 Huismussen

Ten aanzien van de huismus zijn tussen 1 april en 15 mei 2018 twee veldbezoeken uitgevoerd, met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen, in de ochtenduren tussen 8.00 uur en 12.00 uur. Tabel II geeft een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken voor huismussen. Tijdens de veldbezoeken is gelet op de aanwezigheid van roepende huismussen. Mannetjes huismussen roepen met name in het voorjaar ('s ochtends) vaak vanaf de dakranden/goten waar hun nesten zich bevinden. Tevens is gedurende de veldbezoeken in de ochtend gelet op huismussen die (met nestmateriaal of voedsel) onder dakpannen of andere nestlocaties verdwijnen. Op basis van de veldbevindingen is bepaald of zich onder het dakpannen dak van de te renoveren woningen bevinden broedlocaties van de huismus bevinden. De onderzoeksinspanning is conform hetgeen is gesteld in het kennisdocument van de huismus (BIJ12, versie 1.0 juli 2017).

Volgens de soortenstandaard kan de aanwezigheid van een nest van een huismus als volgt worden aangetoond:

1. een nestindicatieve waarneming:
 - een nest of nestbouw of
 - bezoek van een huismus aan een waarschijnlijke nestplaats (nest zelf vaak niet zichtbaar, maar grassprietten of veertjes steken uit) of
 - transport van voedsel of ontlastingspakketjes of
 - bedelende jongen in nest (vlak voor uitvliegen goed te horen, steken kopjes uit nestopening).

2. min. 1 waarneming in potentieel broedbiotoop in de periode 10 maart t/m 20 juni van:
 - een zingend mannetje (veelal op de dakrand) of
 - aanwezigheid van een paartje bij een potentiële nestplaats of
 - balts.

Afwezigheid van broedende huismussen is aangetoond, als er tijdens twee gerichte veldbezoeken in de periode 1 april tot en met 15 mei (met tien dagen tussen beide veldbezoeken) of tijdens vier gerichte veldbezoeken in de periode 10 maart tot en met 20 juni geen aanwezigheid kan worden aangetoond.

Waarnemingen zijn uitgevoerd tussen 2 uur na zonsopkomst en 2 uur voor zonsondergang, bij voorkeur tijdens de piek aan activiteit in de ochtend. Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van huismussen gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 12 °C. De windsnelheid lag beneden de 3 beaufort, het was helder tot half bewolkt en er was geen sprake van neerslag (zie tabel I).

Tabel I. Bezoeken i.v.m. huismusinventarisaties

Datum	Type onderzoek	Tijdsduur onderzoek	Weer	Temp.
19-04-2018	Huismus	09.00-11.00	Wind gemiddeld 2 Bft Half bewolkt Geen neerslag	16 °C
14-05-2018	Huismus	08.30-10.30	Wind gemiddeld 3 Bft Half tot zwaar bewolkt Geen neerslag	14 °C

3.2 Gierzwaluwen

Voor de gierzwaluw zijn in de periode van half mei tot half juli 2018 drie veldbezoeken uitgevoerd met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen. Tabel III geeft een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken voor gierzwaluwen. De veldbezoeken zijn gedurende de avondschemering voor zons- ondergang uitgevoerd. In de betreffende periode scheren groepen gierzwaluwen langs gevels van panden waarin zich nesten bevinden. De vrouwtjes die zich op het nest bevinden beantwoorden vervolgens het “gieren” van langs vliegende groepen soortgenoten. Bovendien zijn tijdens de avondsche- mering vaak invliegende vogels waar te nemen. De onderzoeksinspanning is conform hetgeen is ge- steld in de soortenstandaard van het kennisdocument van de gierzwaluw (BIJ12, versie 1.0 juli 2017).

De Gierzwaluw is een trekvogel die pas vanaf eind april in Nederland terugkeert vanuit Afrikaanse wintergronden. Kolonies zijn snel herkenbaar doordat de vogels geregeld bij de nesten zwermen en roepen. Deze waarnemingen zijn echter indicatief. Het vaststellen van een broedgeval geschiedt door het waarnemen van een in- of uitvliegende vogel.

De afwezigheid van broedende gierzwaluwen kan voldoende aannemelijk gemaakt worden als er geen waarnemingen zijn verricht die duiden op de aanwezigheid van een nest na:

- minimaal 3 inventarisatiemomenten met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen
- waarvan minimaal 1 inventarisatie tussen 20 juni en 7 juli (jongen aanwezig)
- tussen 2 uur voor zonsondergang tot zonsondergang
- tijdens goede (droge) weersomstandigheden.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van gierzwaluwen gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 16 °C. De windsnelheid lag beneden de 4 beaufort en er was geen sprake van neerslag (zie tabel II).

Tabel II. Bezoeken i.v.m. gierzwaluwinventarisaties

Datum	Type onderzoek	Tijdsduur onderzoek	Zon op/ onder	Weer	Temp.
31-05-2018	Gierzwaluw	19.45 -21.46	21.46	Wind gemiddeld 2 Bft Half bewolkt Geen neerslag	24 °C
20-06-2018	Gierzwaluw	20.00 -22.00	22.00	Wind gemiddeld 2 Bft Licht bewolkt Geen neerslag	26 °C
06-07-2018	Gierzwaluw	19.55-22.00	21.57	Wind gemiddeld 2 Bft Zwaar bewolkt Geen neerslag	25 °C

3.3 Vleermuizen

Voor vleermuizen zijn in de periode half mei tot en met september 2018 in totaal acht aanvullende veldbezoeken uitgevoerd. Dit betreft de meest gunstige periode van het jaar waarin vleermuizen aantoonbaar van een onderzoeksgebied gebruik kunnen maken. Gedurende de periode mei tot en met half juli hebben de meeste soorten hun zomer- en kraamverblijfplaatsen bezet en zijn druk bezig met het grootbrengen van jonge dieren. Vanaf eind juli vallen de kraamkolonies uiteen, verspreiden de vrouwtjes zich en gaan op zoek naar het gezelschap van baltsende mannetjes. Winterverblijfplaatsen zijn zeer lastig aan te tonen. Van zomerverblijfplaatsen, kraamverblijven en paarverblijfplaatsen mag zekerheidshalve aangenomen worden dat deze ook als winterverblijfplaats gebruikt kunnen worden, zolang de temperatuur niet te laag wordt (vorst).

De laatvlieger heeft als enige soort geen standaard invliegtijd. Het zwermgedrag is bij deze soort ook korter en kan al plaatsvinden vanaf 1 á 2 uur na het uitvliegmoment. Omdat het niet reëel is om de hele nacht binnen een of meerdere deelgebieden te zoeken naar laatvliegers, hebben in de periode half mei - half juli twee gerichte avondrondes (circa 2 uur na zonsondergang) plaatsgevonden met een tussenliggende periode van minimaal 30 dagen, ten behoeve van het aantonen/uitsluiten van zomer- en kraamverblijfplaatsen van de laatvlieger. Daarnaast is tijdens de extra avondronde ten behoeve van gierzwaluw ook nog een uur na zonsondergang gelet op uitvliegende vleermuizen en heeft er in de periode mei – juli tevens een ochtendronde (circa 2 uur voor zonsopkomst) plaatsgevonden ten behoeve van het aantonen/uitsluiten van zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis. Vervolgens hebben in de periode half augustus - eind september twee avondrondes, met een tussenliggende periode van minimaal 20 dagen, plaatsgevonden ten behoeve van het aantonen/uitsluiten van de functie paarverblijfplaats. Massawinterverblijfplaatsen zijn niet te verwachten, gezien de gebouwen hier geen geschikte locaties voor bevatten. Tabel III geeft een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken voor vleermuizen.

De inventarisatiemethode is conform de richtlijnen van het protocol voor vleermuisonderzoek (versie maart 2017), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus en de

Zoogdiervereniging. Dit protocol schrijft voor dat de onderzoeksinspanningen afhankelijk zijn van de te verwachten soorten en functies. Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. In het bijzonder wanneer de aanwezigheid van gebiedsfuncties of soorten wordt uitgesloten, zou een onderzoek volgens het protocol als juridisch voldoende moeten worden aangemerkt.

Gezien de grootte en onoverzichtelijkheid van het terrein zijn de avondrondes en de ochtendronde in de periode half mei – half juli uitgevoerd in twee deelgebieden, met Uithovensestraat 42 (deelgebied 1) en Uithovensestraat 44-50 (deelgebied 2). De veldbezoeken in de paarperiode zijn uitgevoerd in een avond, omdat vleermuizen op de betreffende onderzoeksmomenten gedurende een langere periode nabij hun verblijfplaats rondvliegen/zwermen. Tijdens de veldbezoeken is voornamelijk gelet op uitvliegende, invliegende of zwerpende vleermuizen. Daarnaast is er ook gelet op foeragerende en passerende vleermuizen. Tijdens de twee laatste veldbezoeken is voornamelijk gelet op sociale geluiden. In de periode half augustus - september produceren mannetjes vleermuizen de meeste sociale geluiden vanuit of vliegend rondom bebouwing om vrouwtjes te lokken.

Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd met behulp van een batdetector (Pettersson M500-384) met opnamemogelijkheid en weergave van sonogrammen. Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van soorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (met name Myotis-soort) en waarbij het sonogram uitsluitsel kan geven.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van vleermuizen gunstig. De weersomstandigheden voldoen aan de protocollaire eisen voor vleermuizen onderzoek: temperatuur niet lager dan 12 °C, de windsnelheid beneden de 5 Beaufort en geen sprake van neerslag, anders dan lichte motregen (zie tabel IV).

Tabel III. Bezoeken i.v.m. vleermuisinventarisaties

Datum	Type onderzoek	Deelgebied	Tijdsduur onderzoek	Zon op/ onder	Weer	Temp.
31-05-2018	Vleermuizen (kraam- en zomerverblijf)	1	21.30 -23.30	21.46	Wind gemiddeld 2 Bft Half tot zwaar bewolkt Geen neerslag	22 °C
05-06-2018	Vleermuizen (kraam- en zomerverblijf)	2	21.30 -23.30	21.51	Wind gemiddeld 2 Bft Half bewolkt Geen neerslag	14 °C
06-06-2018	Vleermuizen (kraam- en zomerverblijf)	1	03.30-05.30	05.23	Wind gemiddeld 2 Bft Vrijwel onbewolkt Geen neerslag	25 °C
02-07-2018	Vleermuizen (kraam- en zomerverblijf)	1	22.00-00.00	21.59	Wind gemiddeld 3 Bft Onbewolkt Geen neerslag	25 °C
03-07-2018	Vleermuizen (kraam- en zomerverblijf)	2	03.30-05.30	05.27	Wind gemiddeld 3 Bft Licht bewolkt Geen neerslag	13 °C
06-07-2018	Vleermuizen (kraam- en zomerverblijf)	2	22.00-00.00	21.57	Wind gemiddeld 2 Bft Vrijwel geheel bewolkt Geen neerslag	23 °C
27-08-2018	Vleermuizen (paar- en winterverblijfplaats)	1,2	23.00-01.00	20.37	Wind gemiddeld 3 Bft Geheel bewolkt Geen neerslag	17 °C
17-09-2018	Vleermuizen (paar- en winterverblijfplaats)	1,2	22.30-00.30	19.49	Wind gemiddeld 2 Bft Geheel bewolkt Geen neerslag	16 °C

3.4 Eksternest

Het eksternest is tijdens de veldbezoeken gecontroleerd op activiteit en sporen welke een nestlocatie van een roofvogel met jaarrond beschermd nest indiceren. Hier werd gelet op individuen welke nestindicerend gedrag vertonen, maar ook op groep van jongen en aanwezigheid van uitwerpselen, braakballen en donsveren.

4. RESULTATEN

4.1 Huismussen

Nestlocaties

Binnen het plangebied is een enkele keer een mannetje huismus aangetroffen in een ligusterhaag aan oostzijde van Uithovensestraat 48. Deze verbleef hier echter zeer korte tijd en vertoonde geen nestindicatief gedrag. Aangezien tijdens de onderzoeksmomenten op andere locaties in de omgeving wel activiteit van huismus aangetroffen is, geeft dit aan dat de onderzoeksmomenten onder geschikte omstandigheden hebben plaatsgevonden.

Leefgebied

Gezien de aanwezigheid van de huismus zich beperkte tot een enkel bezoek van een huismus man is het redelijkerwijs uitgesloten dat het plangebied (essentieel) leefgebied bevat.

Omgevingscheck

Wel werden er ter hoogte van Uithovensestraat 57 en nr. 30A huismussen waargenomen, hier zijn waarschijnlijk nestlocaties aanwezig. Deze dieren verbleven in meerdere van de tuinen rondom deze adressen, maar maakten vrijwel geen gebruik van het plangebied.

4.2 Gierzwaluwen

Binnen het plangebied is geen binding met gebouwen waargenomen. Op hoogte vlogen af en toe enkele gierzwaluwen.

4.3 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Er zijn geen verblijfplaatsen van een vleermuizensoort aangetroffen. In het voorjaar werd rond de gebouwen aan de Uithovensestraat 44-50 vroeg op de avond gefoerageerd door enkele gewone dwergvleermuizen, welke later op de avond verdwenen. Er is geen binding met gebouwen waargenomen, waardoor kan worden aangenomen dat deze vleermuizen geen verblijfplaats binnen het plangebied hebben. Ten oosten van het plangebied werd in het paarseizoen baltsend een ronde gevlogen door een gewone dwergvleermuis. Deze vloog af en toe voor de woning aan Uithovensestraat 42 door, waarna deze weer richting het oosten boven de weg terugvloog. Hier werd met name gefoerageerd rond de bomen langs de weg. Binding met het gebouw is niet waargenomen, waarschijnlijk bevindt de paarverblijfplaats van dit individu zich in een van de woningen aan de Uithovensestraat ten oosten van het plangebied.

Foeragerende vleermuizen

Er werd met name in het voorjaar aan het begin van de avond regelmatig gefoerageerd door enkele individuen van de gewone dwergvleermuis rond het opgaande groen rondom de gebouwen en in het oosten rondom de bomen langs de straat. Later op de avond vertrokken deze weer. Boven de weilanden werd in het voorjaar incidenteel gefoerageerd door laatvlieger. Dit was echter iedere keer kortstondig. Daarnaast vloog tweemaal op 5-6-2018 een rosse vleermuis hoog over het plangebied. Dit dier heeft echter geen binding met het plangebied.

Vliegroutes

Tijdens de avond van 2-7-2018 zijn in de loop van een halfuur meerdere laatvliegers (circa 7) waargenomen welke van west naar oost langs de gebouwen af vlogen. Op de overige avonden in het voorjaar vlogen er ook regelmatig laatvliegers over, de richting hiervan was echter niet consistent, maar kwamen vanuit meerdere richtingen, waarbij incidenteel gefoerageerd werd. Van gewone dwergvleermuis zijn geen vliegroutes waargenomen.

4.4 Eksternest

Bij het eksternest zijn geen sporen of waarnemingen van soorten met jaarrond beschermde nesten gedaan welke mogelijk gebruik kunnen maken van een dergelijk nest. Het is daarmee redelijkerwijs uitgesloten dat het eksternest in gebruik is door een dergelijke soort.

5. EFFECTENBEOORDELING

5.1 Huismussen

De aanwezigheid van een nestlocatie van huismus is met voldoende zekerheid uitgesloten. Ook functioneert het plangebied niet als essentieel leefgebied voor deze soort. Bij de uitvoering van de fysieke werkzaamheden gaat geen huismusnest en/of functioneel leefgebied verloren. Overtreding van een verbodsbepaling van de Wet natuurbescherming met betrekking tot de huismus is daarmee uitgesloten.

5.2 Gierzwaluwen

Er zijn geen indicaties dat de woningen binnen het plangebied nestlocaties van de gierzwaluw bevatten. Bij de uitvoering van de fysieke werkzaamheden gaat geen gierzwaluwnest verloren. Overtreding van een verbodsbepaling van de Wet natuurbescherming met betrekking tot de gierzwaluw is daarmee uitgesloten.

5.3 Vleermuizen

Het aanwezige foerageerhabitat werd niet veelvuldig gebruikt en kan als niet essentieel worden beschouwd in relatie tot de functionaliteit van verblijfplaatsen in de omgeving. Daarnaast wordt het gebied in de toekomstige situatie voor een groot deel potentieel leefgebied in de vorm van tuinen, parkjes en wadi's. Er worden geen vliegroutes verstoord door de werkzaamheden. Er gaan bij de werkzaamheden geen verblijfplaatsen, essentieel foerageergebied of vliegroutes van een vleermuizensoort verloren. Overtreding van een verbodsbepaling van de Wet natuurbescherming met betrekking tot een vleermuizensoort is daarmee uitgesloten.

5.5 Eksternest

Het nest is niet in gebruik door een soort met jaarrond beschermd nest. Bij uitvoering van de planning gaat geen jaarrond beschermd nest verloren. Een overtreding van de Wet natuurbescherming met betrekking tot jaarrond beschermde nesten is daarmee uitgesloten.

6. CONCLUSIE

Met de huidige onderzoeksinspanning is de afwezigheid van nestlocaties van huismus of gierzwaluw, verblijfplaatsen van vleermuizen dan wel een broedgeval van een soort als sperwer of ransuil in het eksternest met voldoende zekerheid vastgesteld. Ook functioneert het plangebied niet als essentieel leefgebied voor een van deze soorten. Negatieve effecten op lokale populaties zijn uitgesloten.

Bij de fysieke ingrepen worden geen verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming overtreden met betrekking tot de onderzochte soorten. Een ontheffingsaanvraag is ten aanzien van deze soorten niet van toepassing. In 2019 zal echter nog wel nader onderzoek plaatsvinden naar het belang van het plangebied voor steenuil en kerkuil. Daarnaast dient te allen tijde rekening te worden gehouden met het broedseizoen en de zorgplicht ten aanzien van algemene broedvogels, grondgebonden zoogdieren en amfibieën (zie quickscan flora en fauna). In onderstaande tabel een overzicht van de huidige stand van zaken omtrent het plangebied in relatie tot de Wet natuurbescherming, onderdeel soorten.

Tabel IV. Overzicht aanwezigheid beschermde soorten en te nemen type maatregelen

Soortgroep	Aanwezig	Overtreding	Vervolgtraject
Huisumus	Nee	Nee	-
Gierzwaluw	Nee	Nee	-
Vleermuizen	Nee	Nee	-
Steenuil	Nog niet uitgesloten	Afhankelijk van nader onderzoek in 2019	Nader onderzoek vanaf half februari 2019
Kerkuil			
Overige soorten	Mogelijk	Mogelijk	Rekening houden met broedseizoen en zorgplicht

7. AANBEVELINGEN

Met een geringe inspanning, bijvoorbeeld het inbouwen van neststenen of inbouwen van vleermuis-kasten en/of de dakranden/spouwmuren toegankelijk te maken, kan de nieuwbouw weer geschikt worden gemaakt als potentiële nest- en verblijfplaats voor huismussen, gierzwaluwen en/of vleermuizen. Gelet op het steeds verder verdwijnen van broed- en verblijfsgelegenheid kunnen relatief eenvoudige maatregelen een positief effect hebben op de toekomstige staat van in standhouding van lokale populaties.

Vogelbescherming Nederland heeft samen met BAM Utiliteitsbouw een checklist ontwikkeld, waarmee een bouwonderneming zijn projecten en de directe omgeving natuurvriendelijker kan maken. Door middel van het beantwoorden van enkele ja/nee vragen, kunnen eenvoudige maatregelen worden toegepast die goed zijn voor de stadsnatuur en speciaal voor vogels. Deze checklist is voor iedereen gratis te downloaden van de website van Vogelbescherming (www.vogelbescherming.nl/checklist/). Daarnaast is er tevens een brochure beschikbaar omtrent het vleermuisvriendelijk bouwen. Deze brochure is onder andere te vinden op de website van de Zoogdierverseniging (www.zoogdierverseniging.nl/brochure-verschenen-over-vleermuisvriendelijk-bouwen/).

8. BRONNEN

- Dietz C., O. von Helversen & D. Nill 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noord-west-Afrika. De Fontein/Tirion Uitgevers, Utrecht.
- Kennisdocument Gewone dwergvleermuis, versie 1.0 BIJ12 juli 2017
- Kennisdocument Gierzwaluw, versie 1.0 BIJ12 juli 2017
- Kennisdocument Huismus, versie 1.0 BIJ12 juli 2017
- Limpens, H., J. Regelink & R. Koelman 2010. Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Nijmegen.
- Ministerie van Economische Zaken 2016. Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Lees hier wat de Wet natuurbescherming daarover regelt. Versie 1.3, december 2016. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nederlandse fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.
- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2017) Vleermuisprotocol 2017, maart 2017.

9. VERKLARENDE WOORDENLIJST

Activiteitenplan

Een activiteitenplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het activiteitenplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn/haar kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kun oplopen tot meerdere honderden exemplaren.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Wet natuurbescherming is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Wet natuurbescherming een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Wet natuurbescherming. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Vaste rust- of verblijfplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Wet natuurbescherming omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foeragegebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kans sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

